

N AGRADE I PRIZNANJA HRVATSKOG ETNOLOŠKOG DRUŠTVA U 2022. GODINI

Nagrada za životno djelo “Milovan Gavazzi” dodijeljena je nasl. prof. dr. sc. Grozdani Marošević

Etnologinja i muzikologinja, nasl. prof. dr. sc. Grozdana Marošević, umirovljenica, trajno je obilježila etnologiju, folkloristiku i muzikologiju. Srž njezina rada čine kontekstualni znanstveni pristup i interdisciplinarna metodološka uporišta, analiza i sinteza etnomuzikologije s posebnim naglaskom na promjene znanstvenoistraživačkih paradigmi u povijesti hrvatske etnomuzikologije, sagledavanje povijesne dimenzije fenomena koje istražuje, nastojanje da rezultatima svojega rada neposredno pridonese zajednicama koje istražuje, napose na području Karlovačkog Pokuplja, kao i široj nacionalnoj zajednici te kontinuirana uključenost u visokoškolsku nastavu i unapređenje znanstvenog sustava.

Od 1979. godine bila je zaposlena u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, u kojem je vodila Odsjek za folklornu glazbu (1994. – 1997.), bila predsjednicom Znanstvenog vijeća (1999. – 2001.) te voditeljicom etnomuzikoloških projekata *Folklorna glazba i ples u Hrvatskoj iz suvremenih etnomuzikoloških i etnokoreoloških perspektiva – sustavna, tematska i sintezna istraživanja* (1996. – 2002.) i *Glazba, ples i zajednica: središnje i rubne prakse* (2002. – 2006.). Suradivala je i na drugim institutskim projektima te ostvarila nekoliko međunarodnih suradnji.

Višedesetljetno istraživanje dr. sc. Grozdane Marošević u Karlovačkom Pokuplju, započeto na prijelazu 1970-ih i 1980-ih godina u okviru programa regionalnih istraživanja folklor, prvotno je urodilo nekolicinom članaka o folklornoj glazbi toga područja, zatim doktorskom disertacijom *Izvedba kao odrednica folklornosti glazbe: etnomuzikološko istraživanje u Karlovačkom Pokuplju* (1993), a potom i radovima o tradicijskim sastavima svirača, tzv. gucima (2001 i 2009) i knjigom *Glazba četiriju rijeka: povijest glazbe Karlovačkog Pokuplja* (2010). Riječ je o prvoj monografiji o glazbi Karlovačkog Pokuplja, kojom autorica predstavlja ukupnost glazbenih praksi koje je istraživala u gradskim sredinama (Karlovcu i Dugoj Resi) i u selima šireg dugoreškog, karlovačkog i ozaljskog područja u suvremenosti te bližoj i daljoj prošlosti.

Neovisno o temi i sferi djelovanja, rad Grozdane Marošević uvijek odlikuju širina interesa, ozbiljnost i temeljitost, težnja za cjelovitim obuhvaćanjem fenomena koji istražuje, kritičnost u promišljanju, sustavnost u nizanju i raščlambi činjenica te izvođenju zaključaka. U svojim radovima obradila je mnoge glazbene fenomene,

ispitujući ih dinamički (promatranjem izvedbe) i glazbeno-analički, sinkronijski i dijakronijski, odmjereno kombinirajući muzikološke, folklorističke i etnološke (antropološke) metode terenskoga i studijskoga rada, redovito propitujući i utjecaj vlastitih spoznaja i iskustava u interpretiranju istraživanih fenomena te osluškujući i uvažavajući perspektive nositelja tradicija o kojima je riječ. Rezultati koje je postigla svjedoče o znanstvenici koja je, pridružimo li im i dugogodišnje nastavno djelovanje i stručnu djelatnost, značajno pridonijela hrvatskoj znanosti o glazbi, a time i cjelini hrvatske znanosti i kulture te očuvanju tradicijske glazbe.

Grozdani Marošević Hrvatsko etnološko društvo dodjeljuje Nagradu “Milovan Gavazzi” za životno djelo za iznimna znanstvena i stručna postignuća u području etnologije i folkloristike, za izuzetan doprinos u području nastave iz područja etnomuzikologije te u primjeni rezultata istraživanja u umjetnosti i kulturi, kao i za doprinos ugledu etnomuzikologije u akademskoj i široj javnosti.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji muzejskog rada dodijeljena je dr. sc. Iris Biškupić Bašić za autorski projekt *Igračke – djetinjstvo zauvijek*

Iris Biškupić Bašić je 2021. godine pokrenula međumuzejski i međuinstitucionalni projekt *Igračke – djetinjstvo zauvijek* u svom matičnom muzeju, koji je tijekom godinu dana privlačio pažnju posjetitelja i brojnih medija. U Etnografskom je muzeju bilo realizirano šesnaest izložbi, od čega dvije muzejske domaće i deset gostujućih, jedna virtualna i tri pedagoške izložbe, a u njihovoj realizaciji sudjelovalo je nekoliko stotina ljudi, od zaposlenika i njihovih gostiju do vanjskih suradnika, pod organizacijskim i stručnim vodstvom autorice ovoga projekta. Izložbe su se izmjenjivale u godini otežane djelatnosti (neposredno nakon potresa i u pandemijsko/postpandemijsko doba), a mogućnost izlaganja ovim je projektom otvorena ne samo Etnografskom muzeju već i muzejima koji su u to vrijeme bili zatvoreni za javnost. Na taj je način autorica pokazala visoku razinu stručnosti i profesionalnosti u svome radu te je ujedno pokrenula nove oblike baštinske komunikacije i suradnje u okviru muzejske zajednice tijekom kriznih vremena.

Iris Biškupić Bašić svojim je angažmanom i muzejskim radom kroz projekt *Igračke – djetinjstvo zauvijek* postigla iznimne rezultate u promicanju kulturne baštine, povezivanju tradicijskog i suvremenog stvaralaštva, uključivanju i afirmiranju struke (etnološke, muzeološke) te uključivanju ostalih institucija i brojnih građana u realizaciju ovog zahtjevnog izložbenog projekta.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji muzejskog rada dodijeljena je Janji Kovač za stalni postav Minijature u Muzeju nematerijalne baštine “Riznica Međimurja”

Stalni postav Minijature, autorice Janje Kovač, jedinstven je primjer muzejske prezentacije cjelovite nematerijalne kulturne baštine međimurskog kraja. Razmišljajući o dihotomiji materijalno-nematerijalno, za muzejske stručnjake prikazivanje nematerijalne baštine predstavlja izazov u predstavljačkom i u konceptualnom smislu.

Janja Kovač pristupila je prezentaciji zaštićenih nematerijalnih kulturnih dobara koja nalazimo na području Međimurja te vjerovanja i predaje kao oblika usmeno predajne baštine tog područja, uz pomoću multimedije kojom su prikazani postupci izrade, vještine i umijeća, dok trodimenzionalni predmeti predstavljaju potrebne alate i pribor, predmete u pojedinim fazama izrade te, na koncu, i dovršene predmete. U stalnom postavu predstavljeno je 15 nematerijalnih kulturnih dobara upisanih na nacionalnu listu od kojih su tri upisana i na Reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva UNESCO-a. Pored tih dobara koja su već zaštićena, u postav su uvrštena i dobra koja su u postupku upisa. Isto tako, ako dođe do brisanja nekog dobra, postav će se korigirati kako bi u svakom trenutku odražavao aktualno stanje.

Jedna od ključnih točaka u promišljanju stalnog postava Minijature, ali i cijelog Muzeja nematerijalne baštine “Riznica Međimurja” bila je stvoriti muzej koji je pristupačan svima, posebno ranjivim skupinama, stvarajući dostupnost svih prostora nove muzejske jedinice osobama s poteškoćama u kretanju, slijepih i slabovidnih te gluhih osoba. Janja Kovač svojim je interdisciplinarnim pristupom u osmišljavanju stalnog postava Minijature kao i poznavanjem etnološke baštine Međimurja ostvarila jedinstven koncept muzejske prezentacije nematerijalnih aspekata kulturne baštine Međimurja.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji zaštite kulturne baštine dodijeljena je dr. sc. Zvonku Benkoviću za knjigu *Pričam ti priču: izbor iz usmene književnosti toliškoga kraja* (Tolisa, Zaklada “Terra Tolis” i Franjevački samostan Tolisa, 2021.)

Fra Zvonko Benković je tijekom svog odrastanja, školovanja i rada u Bosanskoj Posavini te stručnog usavršavanja na diplomskom studiju hrvatskoga jezika i književnosti, a potom i znanstvenog usavršavanja na doktorskom studiju etnologije i kulturne antropologije u Zagrebu, stekao uvid u vrijednost bogate usmenoknjiževne baštine toliškog kraja kao i potrebna znanja kako to jezično i folklorno blago prikupiti, obraditi i sačuvati za buduće generacije.

Zvonko Benković marljivo je, tijekom trideset godina, na terenu, u dostupnim arhivima i dokumentaciji, istraživao, bilježio i klasificirao usmene predaje, priče, bajke,

basne, vjerovanja, pjesme, uspavanke, dječje igre, rugalice, brojalice, zagonetke, izreke, poslovice i kletve, odnosno sve one usmenoknjiževne oblike koji su zastupljeni u tradicijskoj kulturi, životu i običajima toliškoga kraja.

Zahvaljujući Zvonku Benkoviću, prikupljena je građa priređena i objelodanjena u opsežnom ilustriranom izdanju na 600 stranica koje sadrži i popratni rječnik manje poznatih riječi i izraza te izuzetno korisne bilješke uz svaki zapis koje upućuju na izvore i kazivače. Ovakvo uzorno priređeno izdanje može se smatrati svojevrsnim repozitorijem usmenoknjiževne baštine toliškoga kraja te je iz tog razloga neprocjenjiv njegov doprinos zaštiti cjelokupne nematerijalne kulturne baštine toliškoga kraja.

Posebno priznanje HED-a Upravni odbor dodjeljuje skupini svojih članova, Karlu Ivaneku, Dunji Majnarić Radošević, Ivani Štokov, Klari Tončić i Jasminki Vujičić, za stručni angažman i pomoć uslijed šteta na kulturnim dobrima nastalim u potresu u Sisačko-moslavačkoj županiji

U siječnju 2021. godine nakon razornog potresa koji je pogodio Sisačko-moslavačku županiju članovi Hrvatskog etnološkog društva Karlo Ivanek, Dunja Majnarić Radošević, Ivana Štokov, Klara Tončić i Jasminka Vujičić promptno su se odazvali pozivu Konzervatorskog odjela u Sisku za pomoć u seljenju, reviziji i evidenciji stanja Etnografske zbirke Hosi. Zbirka je bila smještena u petrinjskoj školi, stradaloj u potresu, te je preseljena u Konzervatorski odjel u Sisku. Uz smještanje zbirke koju čini 318 predmeta, članovi našega Društva izradili su kompletnu reviziju zbirke, cjelokupnu popratnu stručnu dokumentaciju te izvješće s preporukama za zaštitu. Upravni odbor HED-a želi odati priznanje svojim članovima jer u njihovoj akciji prepoznaje uzoran primjer promptnog stručnog angažmana etnologa u kriznim okolnostima i potrebama lokalne zajednice.

Godišnja nagrada “Milovan Gavazzi” u kategoriji znanstvenog rada dodijeljena je dr. sc. Marijani Hameršak za autorsku knjigu *Frakture dječje književnosti: od slikovnica do lektire, od Agrama do El Shatta* (Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada, 2021.)

Autorica knjige, dr. sc. Marijana Hameršak znanstvena je savjetnica u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu te naslovna docentica na Sveučilištu u Zagrebu koja svojim znanstveno-istraživačkim radom doprinosi području istraživanja migracija, povijesti i antropologije djetinjstva i dječje književnosti te povijesti knjige.

Posljednjih je godina uspješno realizirala i niz društveno angažiranih aktivnosti u okviru projekta *Europski režim iregulariziranih migracija na periferiji EU: od etnografije do pojmovnika*.

Knjiga *Frakture dječje književnosti: od slikovnica do lektire, od Agrama do El Shatta* sastoji se od osam vršno pisanih studija koje tematski zahvaćaju pitanja diskontinuiteta ili "fraktura" proizvodnje, cirkulacije i recepcije dječje književnosti, kao i drugih fenomena dječje kulture, od 19. stoljeća do suvremenosti. Autorica, osim o književnim i folklorističkim, raspravlja i o širim društvenim i pravnim pitanjima, proširujući dosadašnja znanja razmatranjima o devetnaestostoljetnoj definiciji književnosti i autorstva, o anonimnosti i didaktičnosti dječjih knjiga, o tekstualnim konstrukcijama i diskurzivnim formacijama majčinstva, odnosno roditeljstva na temelju prvih priručnika za roditelje, o popularnoj dječjoj kulturi u periodu između dva rata; o nakladničkim, prosvjetnim i ideološkim aktivnostima povezanim s kreiranjem dječje "pionirske kulture" u ratnom zbjegu u El Shattu te o lektirama u socijalističkoj Hrvatskoj i odnosu popisa i kanona. Relevantnost je ove knjige kako u izboru teme – analizi manje poznatih, a za hrvatsku kulturu značajnih tekstova, časopisa, prijevoda, žanrova i paraknjiževnih fenomena – tako i u interdisciplinarnom pristupu dječjoj književnosti (od komparativne književnosti, kroatistike i sociologije književnosti do historiografije i antropologije djetinjstva).

Godišnja nagrada "Milovan Gavazzi" u kategoriji znanstvenog rada dodijeljena je dr. sc. Ozrenu Bitiju i dr. sc. Reani Senjković za urednički rad na zborniku *Transformacija rada: narativi, prakse, režimi* (Zagreb, Institut za etnologiju i folkloristiku, 2021.)

Nagrađeni zbornik nastao je slijedom međunarodnoga znanstvenog skupa u organizaciji projekta *Transformacija rada u posttranzicijskoj Hrvatskoj – TRANSWORK*, s Reanom Senjković kao voditeljicom. Urednici, Ozren Biti i Reana Senjković, znanstvenici su iz Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Viši znanstveni suradnik Ozren Biti bavi se temama vezanima uz popularnu, potrošačku i medijsku kulturu, s posebnim interesom za fenomene sporta i rada. Znanstvena savjetnica u trajnom zvanju Reana Senjković iz kulturnoantropološke perspektive istražuje u područjima popularne kulture socijalističkog i postsocijalističkog razdoblja.

Zbornik je objavljen u okviru institutske biblioteke Nova etnografija, a stručnoj i široj javnosti nudi aktualan i dobro argumentiran pregled transformacija rada koje su se odvijale od razdoblja socijalizma do suvremenog kapitalizma u hrvatskom i srodnim društvima srednjoistočne Europe. Zbornik je okupio 13 radova, od čega ih je osam u autorstvu domaćih znanstvenika (Ozren Biti, Joško Čaleta, Sanja Potkonjak, Romana Pozniak, Reana Senjković, Tea Škokić, Mislav Žitko, Sven Cvek, Katarina Jaklin, Marko Lucić, Teo Matković, Jelena Ostojić), dok ih je pet u autorstvu

inozemnih znanstvenika (Dimitra Kofti, Danijela Majstorović, Tibor Meszmann, Mario Reljanović i Nina Vodopivec) uz pogovor Chiare Bonfiglioli. Okupljeni radovi na inovativan način analiziraju procese koji su u suvremenoj Hrvatskoj i susjednim, srodnim društvima stvorili nove forme života, nove oblike društvenosti, nove vrijednosne kategorije i afektivne režime. Tako se u zborniku tematiziraju različiti oblici rada u postindustrijskim miljeima (prekarni rad, volonterski i NGO rad, humanitarni rad, komercijalni rad pjevača amatera, iznajmljivanje vlastitih stanova, rad korupcije, rad u sivoj zoni i sl.). Osim brojnih zanimljivih etnografskih priloga, vrijednost knjige je u širini i raznolikosti teorijskih i metodoloških pristupa, potvrđujući relevantnost i važnost praćenja i tumačenja radnih i životnih procesa u okviru društvenih i humanističkih znanosti.